

Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2009.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przebiega w różnych obszarach, ponieważ jego problematyka przewija się w wielu dziedzinach aktywności ludzkiej i jest bardzo bogata. Instrumentem, który wyznacza priorytety tej działalności jest ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26.10.1982r. (dz. U. Nr.70 z 2007r. Poz 473 z póź.zm.), oraz akty prawa miejscowego. W Gminie Porąbka do realizacji zadań zawartych w programie powołany jest Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w składzie:

- 1) Przewodniczący- Czesław Bułka- Wójt Gminy Porąbka
- 2) Pełnomocnik- Elżbieta Zakrzewska- Specjalista Pracy Socjalnej
- 3) Sekretarz- Wioletta Kliś- Więcek- Pracownik Socjalny
- 4) Członek- Paweł Botko- Funkcjonariusz Policji
- 5) Członek- Piotr Konieczny- Osoba certyfikowana w zakresie prac GKRPA.

Środki finansowe przeznaczone na realizację przedmiotowego programu pozyskiwane są z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu dla podmiotów gospodarczych.

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej, prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą.

W roku 2009 odbyło się **12** posiedzeń komisji, na które skierowano do osób uzależnionych od alkoholu, szkodliwie pijących i członków ich rodzin **97** wezwań, przeprowadzono także wizytę w środowisku dotyczącą **3** osób z problemem alkoholowym. W 2009 roku wpłynęło **19** nowych wniosków, a w sumie prowadzono postępowanie o leczenie odwykowe wobec **49 osób w tym 8 kobiet**. Skierowano **22** osoby na badanie biegłych sądowych, celem uzyskania przedmiotowej opinii, z czego badaniu poddało się **20** osób. Do Sądu Rodzinnego w Żywcu skierowano **16** wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, natomiast w **13** przypadkach umorzono postępowanie. Zlecono przeprowadzenie **33** wywiadów środowiskowych- alkoholowych, celem sprawdzenia sytuacji życiowej osób mających problem alkoholowy, oraz pozostałych członków rodziny będących we wspólnym gospodarstwie z osobą pijącą. Wszystkie te

osoby były wcześniej motywowane, mobilizowane, a także zobowiązywane do czynnego udziału w zajęciach **grupy edukacyjno - terapeutycznej** dla osób uzależnionych od alkoholu i szkodliwie pijących, która jest finansowana w ramach gminnego programu profilaktyki, a jej uczestnicy w 2009r. spotykali się w czwartki na Sali OSP w Porąbce, którą wynajęto dla potrzeb w/w grupy. Z każdym rokiem rośnie liczba osób korzystających z tej formy pomocy, w 2009 roku stałą grupę tworzyło **25** osób. Cieszy nas fakt, że słyszymy pochlebne opinie na temat poziomu prowadzonych tam zajęć od samych jej uczestników. Nadal działalność prowadziła **Grupa Wsparcia Dla Osób Współuzależnionych**, której uczestnikami są głównie kobiety, także ofiary przemocy. Cotygodniowe spotkania są dla nich możliwością oderwania się od trudnej do zniesienia rzeczywistości, oraz nabycia umiejętności radzenia sobie z problemami jakich doświadczają. Ważne jest poczucie wzajemnego wsparcia i przynależności do grupy. Ta grupa również bardzo prężnie działa i jak oświadczyła terapeutka prowadząca grupę, jest to nie lada osiągnięcie kiedy taka formacja składa się z osób zamieszkujących na terenie jednej gminy. Obie w/w grupy biorą także udział we wspólnych spotkaniach integracyjnych, wzajemnie poznając swoje potrzeby, problemy, oczekiwania, razem uczestniczą też w wyjazdowych sesjach terapeutycznych, oraz spotykają się z grupami z gmin ościennych. W 2009r., nadal działał też **Punkt Pomocy Rodzinie** stworzony z myślą o świadczeniu pomocy informacyjnej, edukacyjnej, motywacyjnej, psychologicznej i prawnej dla osób uzależnionych, szkodliwie pijących, członków ich rodzin, ofiar przemocy domowej, osób w sytuacji kryzysu. Pomoc informacyjną uzyskało **114** osób, udzielono **119** porad psychologicznych, oraz **190** porad prawnych.

Punkt konsultacyjny spełnia swoje zadanie, zwłaszcza wśród osób, które mają niski status materialny i nie mogą sobie pozwolić na tego typu płatne usługi. Mieszkańcy naszej gminy chętnie korzystają także z leczenia prowadzonego przez specjalistyczne poradnie w Bielsku- Białej. W 2009r. odnotowano **20** osób pozostających w leczeniu Poradni Leczenia Uzależnień w Bielsku- Białej., z którą podpisana była umowa na pokrywanie kosztów wyjazdowych sesji terapeutycznych. Zawarto także umowę z Izbą Wyrzeźwień w Bielsku - Białej na świadczenie ponadstandardowych usług dla naszych mieszkańców trafiających do w/w placówki, gdzie zostało przyjętych **37** osób z Gminy Porąbka. GKRPA rozpatrzyła pozytywnie **19** wniosków o sfinansowanie kosztów wyjazdowych sesji terapeutycznych, które są niezbędnym elementem terapii, były to wyjazdy do Międzybrodzia Bialskiego, Kamesznicy i Bukowiny Tatrzańskiej.

Regularnie odbywały się spotkania **Interdyscyplinarnego Zespołu d/s Przeciwdziałania Przemocy** którego członkami są pracownicy socjalni, kierownik GOPS, pełnomocnik ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, członkowie GKRPA, dzielnicowi KP Kobiernice, pedagodzy szkolni, terapeuci, pracownicy świetlic środowiskowo- integracyjnych, oraz

kuratorzy Sądu Rodzinnego w Żywcu, mający w swym obszarze działania Gminę Porąbka. Podczas zebrań zespołu omawiane są przypadki przemocy domowej, przemocy rówieśniczej, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci, które sprawiają problemy wychowawcze, lecz nie tylko. Spotkania te są okazją do omawiania wszystkich istotnych problemów, z jakimi spotykają się na co dzień członkowie zespołu, wspólnie ustala się sposoby ich rozwiązywania i wypracowuje metody postępowania w takich przypadkach. Plusem tych bezpośrednich kontaktów interpersonalnych, jest dobry przepływ informacji wszystkich służb mających na celu pokonywanie trudności w obszarach problematyki uzależnień. W roku 2009 odbyło się 5 takich spotkań.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, współpraca w tym zakresie z instytucjami, stowarzyszeniami, parafiami, osobami fizycznymi.

W 2009 roku w ramach Ogólnopolskiej Kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł przeprowadzono drugie już z kolei badanie ankietowe adresowane do uczniów V klas szkół podstawowych i II klas gimnazjów, miało ono służyć określeniu stosunku młodzieży do zachowań ryzykownych. Uzyskane odpowiedzi praktycznie pokryły się z wnioskami z poprzedniego roku, które wskazywały na to iż młodzież często sięga po używki z braku pomysłów na zabicie nudy i jako ucieczkę od problemów. Dzieci nie mają też odpowiedniej wiedzy, która chroniłaby je przed stosowaniem niebezpiecznych środków odurzających i uzależniających. Inspiracją do sięgania po używki jest ponadto środowisko rówieśnicze, bo solidarność z kolegami i koleżankami nie pozwala na odważne mówienie nie w sytuacjach ryzykownych. Niekiedy problem pogłębiają dorośli pozwalając dzieciom pić alkohol i palić papierosy. Są to zarówno rodzice, jak i wychowawcy w szkole, którzy prawdopodobnie nie reagują na te zjawiska; dzieci wypowiadają się na przykład, że piją na dyskotekach. Postawy dorosłych mogą prowadzić do przekonań dzieci i młodzieży, że picie jest jedną z form spędzania wolnego czasu lub sposobem na kłopoty. Zdarza się, że młodzi ludzie sondują dorosłych i jeśli nie spotykają się ze zdecydowaną negatywną reakcją na korzystanie ze środków uzależniających, przyjmują to jako pozwolenie, a nawet normę. Badania wykazały, że wśród młodzieży niedojrzałej do odpowiedzialnych decyzji są również osoby, które potrafią preferować zdrowy model życia, nie boją się odmówić kontaktu z osobami pijącymi czy palącymi, a także stanąć w obronie słusznych norm i wartości. Wiedzą już wystarczająco dużo, by bronić się przed uzależnieniami i nie wchodzić w sferę zagrożeń.

Szkoła Podstawowa(uczniowie V klasy) na pytanie **Czy piłeś alkohol?**

Rok 2008 tak **23,68%**

wynik ogólnopolski tak; **28,08%**

Rok 2009 tak **21,84%**

wynik ogólnopolski tak: **28,78%**

Spośród wszystkich badanych uczniów bezpośredni kontakt z alkoholem miało niemal co trzecie dziecko. Wskazuje to na znaczne obniżenie statystycznego progu dopuszczalności i zrównanie doświadczeń dzieci z doświadczeniami gimnazjalistów. Natomiast wskaźniki w naszej gminie są niższe i mają tendencję spadkową, co wydaje się być bardzo optymistyczną prognozą.

Gimnazjaliści na pytanie: **Czy zdarzyło Ci się pić alkohol? Jeśli tak, to jaki to był alkohol?**

Rok 2008	Rok 2009	Rok 2008	Rok 2009
Często; 10, 24% – 7,63 %		wynik ogólnopolski: 10,42%- 9,93%	
Rzadko; 28,92%- 32,86 %		29,12 %- 28,59%	
Bardzo Rzadko; 36,30 %- 36,97 %		32,30 %- 33,94%	
Nigdy; 23,05 %- 21,29 %		25,71%- 25,40%	

Wyniki te wskazują, że około $\frac{3}{4}$ badanej młodzieży pije alkohol, jest to bardzo niepokojące zjawisko. Jednak można również zauważyć, że w 2009r. w gminie Porąbka nastąpiła tendencja spadkowa jeśli chodzi o młodych ludzi, którzy deklarują bardzo częste spożywanie alkoholu, lecz jest to jedyny taki wskaźnik, pozostałe utrzymują się na podobnym wciąż zbyt wysokim poziomie. W każdej z tych grup zdecydowanie dominuje piwo jako rodzaj pitego alkoholu, jednak wśród osób deklarujących bardzo częste spożywanie alkoholu na drugim miejscu jest wódka. Widzimy więc, że mimo prowadzonych różnorodnych działań profilaktycznych jest to wciąż obszar wymagający niezwykle zintensyfikowanych strategii oddziaływań, które powinny być skierowane zarówno do dzieci i młodzieży, lecz także do środowiska w którym funkcjonuje i rozwija się młody człowiek.

Zgodne z harmonogramem zadań na rok 2009, oraz w ścisłym porozumieniu ze szkołami sfinansowano szereg przedsięwzięć w placówkach oświatowych na terenie gminy, do których można zaliczyć konkursy profilaktyczno- edukacyjne i projekty profilaktyczne **„Klasa na medal”**, **„ Omnibus Trzecioklasista”**, **„ Na turystycznym szlaku”**, **„ Gminny Konkurs Matematyczno- Przyrodniczy”**, **„ Gminny Konkurs o Tytuł Mistrza Ortografii”**, oraz program **„ Szanuj Zdrowie- Ratuj Życie”**, z pokazem udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Sfinansowano także drugą edycję zajęć profilaktycznych dla uczniów gimnazjów i szkół podstawowych **„ Uzależnienie alkoholowe- czynniki chroniące, miejsca poradnictwa i wsparcia na terenie gminy”**. Dofinansowano realizację działań edukacyjno- profilaktycznych prowadzonych w szkołach w ramach **Tygodnia Profilaktyki** w Zespole Szkół w Kobiernicach i Szkole Podstawowej w Czańcu. Sfinansowano spektakl profilaktyczny **„ Dylemat”** dla uczniów Gimnazjum w Bujakowie, poruszający problematykę agresji wśród uczniów, jak również

przedstawienie profilaktyczne „**Skarb Dobroci**” dla starszaków z Przedszkola w Kobiernicach. Zakupiono filmowe pakiety edukacyjne dla gimnazjów, sfinansowano prenumeraty czasopism profilaktycznych dla szkół, a także zakupiono materiały edukacyjne, książki, ulotki, dla uczniów, wychowawców i rodziców. Gmina Porąbka po raz siódmy uczestniczyła w Ogólnopolskiej Kampanii „**Zachowaj Trzeźwy Umysł**”- skierowanej do dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjalnych, a także nauczycieli i wychowawców. Głównym celem w/w akcji jest promowanie konstruktywnych postaw, zdrowego stylu życia oraz atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży zachowań prospołecznych jako alternatywy wobec wielu patologii, szczególnie picia alkoholu, zażywania narkotyków, oraz stosowania przemocy. W dniach **04 i 05 marca** na sali widowiskowej Domu Kultury w Porąbce odbył się **VII Gminny Przegląd Twórczości Dzieci i Młodzieży „Zachowaj Trzeźwy Umysł”**. Zadziwiające jest to, że mimo upływu czasu, przegląd nie traci na swej atrakcyjności i wciąż się rozwija. W 2009 roku rozszerzono katalog przeglądu o prezentację multimedialną dla młodzieży gimnazjalnej. Dzieci i młodzież wciąż zaskakuje nas nowymi pomysłami, niezwykłym sposobem wyrażenia emocji poprzez teatr, muzykę i taniec. W 2009 roku jury składało się z osób które na co dzień zajmują się muzyką, tańcem i sztuką w Zespole Szkół w Czechowicach- Dziedzicach i tak jak w poprzednich latach, było ono pod głębokim wrażeniem tego co zaprezentowała nasza młodzież i dzieci, tego co można wydobyć pracując z młodymi ludźmi i właściwie nimi kierując. Wręczając nagrody jurorka Pani Paluch powiedziała cyt ” Praca w jury dała mi możliwość zobaczenia utalentowanej młodzieży w interesujących, a niekiedy poruszających prezentacjach, będących najlepszą wizytówką pracy instruktorów i nauczycieli”. Jako organizatorów cieszy nas bardzo, że hasło imprezy Zachowaj Trzeźwy Umysł na dobre przyjęło się w naszej gminie, dobrze się kojarzy i gromadzi wokół siebie tak wiele osób. Dzieci i młodzież chętnie bierze udział w tym przedsięwzięciu, często sama pisze teksty i miesiącami spędza czas na żmudnych przygotowaniach, aby efekt końcowy był jak najlepszy. Zwycięzcy otrzymują pamiątkowe puchary, a wszyscy uczestnicy drobne upominki przypominające o przewodnim hasle kampanii, aby w każdej sytuacji życiowej umieć zachować trzeźwy umysł. W 2009 roku po raz kolejny ogłoszono konkurs na realizację zadania z zakresu ochrony i promocji zdrowia poprzez prowadzenie zajęć sportowych wraz z programem profilaktycznym, dotację otrzymało 5 Klubów Sportowych. Finansowano również pozalekcyjne zajęcia sportowe prowadzone z dziećmi i młodzieżą gminy Porąbka w szkołach, które odbywały się w ramach programu profilaktycznego „**Bezpieczna Soła**”, a jego głównym celem było rozbudzenie wśród dzieci i młodzieży aktywności fizycznej, propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia, właściwe zagospodarowanie czasu wolnego poprzez wpajanie nawyków sportowych oraz naukę pływania.

W ramach programu zorganizowano **Dzień Sportu pod hasłem „Alkohol Kradnie Wolność”**, oraz turniej tenisa stołowego. GKRPA była również jednym z organizatorów dwóch rajdów młodzieżowych, **„Wiosenne Człapu- Człap”** - w maju 2009 na Górę Żar., oraz **„Beskidzka Jesień-** w październiku 2009 na Wzgórzu Wołek oba pod hasłem **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”**. Rajdy te niezmiennie cieszą się dużym zainteresowaniem i powodzeniem wśród dzieci i młodzieży, to właśnie z myślą o młodych ludziach podejmuje się te przedsięwzięcia, które wymagają również dużego zaangażowania w podejmowaniu rajdowych zadań, które z kolei uczą młode osoby współpracy w grupie, szacunku do ludzi i przyrody. Staramy się działać na wielu frontach, nie ograniczać do jednej akcji czy imprezy, gdzie to tylko możliwe chcemy docierać do świadomości młodzieży, aby jej uzmysłowić, że wszędzie można spotkać się z pokusą i złem, a wówczas umieć odpowiednio się zachować, tak aby nie skrzywdzić siebie i innych. Idąc dalej tym torem sfinansowano dla **30** dzieci z rodzin dysfunkcyjnych **warsztaty rekreacyjno- profilaktyczne w Międzywodziu** nad morzem. Dofinansowano również wnioski dotyczące zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży z terenu Gminy Porąbka, w tym: **4- Zielonych Szkół, Akcji Zima i Lato 2009, półkolonii z programem profilaktycznym „Ciekawe Wakacje 2009”** dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Czańcu. Trzeba w tym miejscu zaznaczyć iż jesteśmy bardzo pozytywnie nastawieni na wszelkie inicjatywy podejmowane przez wychowawców, dlatego chętnie dofinansowujemy projekty skierowane do dzieci i młodzieży. Współfinansowano funkcjonowanie **czterech Świetlic Środowiskowo- Integracyjnych**, działających na terenie Gminy Porąbka, a stworzonych z myślą o właściwym zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży, szczególnie tych z rodzin dysfunkcyjnych. Świetlice usytuowane są w budynkach domów kultury, główne zaplecze kadrowe zapewnione jest przez pracowników Gminnego Ośrodka Kultury w Porąbce. Natomiast ze środków alkoholowych finansuje się zajęcia dodatkowe tj. sportowe, wyjazdy na basen, wycieczki, zajęcia artystyczne, bibułkarstwo, makramę, naukę gry na instrumentach, aktorstwo, teatr, zajęcia komputerowe, oraz imprezy okolicznościowe np. Dzień Dziecka, Mikołaj. Szczególnym powodzeniem cieszą się zajęcia teatralne, dzieci i młodzież biorąca w nich udział prezentuje swoje umiejętności nie tylko na terenie gminy, przygotowuje rozmaite przedstawienia i wystawia je podczas wielu imprez kulturalnych i uroczystości kościelnych, tym samym doskonaląc swój warsztat pracy i zyskując publiczność. W 2009 roku grupy teatralne wzięły udział oprócz oczywiście naszego przeglądu w Przeglądach Teatrów w Buczkowicach, Bielsku- Białej, Katowicach i Warszawie. Wielkim osiągnięciem jest zdobycie **I Miejsca** przez Grupę „Bengaku” ze Świetlicy Środowiskowo- Integracyjnej w Czańcu z przedstawieniem „Bo Takie Jest Życie” podczas Przeglądu na szczeblu powiatowym, a następnie w Katowicach podczas Przeglądu Wojewódzkiego. Oczywiście te wszystkie przedsięwzięcia nie

udałyby się, gdyby nie ogromny wkład i zaangażowanie osób pracujących z dziećmi i młodzieżą, instruktorów, nauczycieli i wychowawców. W 2009 roku zrealizowano projekt unijny „**Profilaktyka Poprzez Teatr**,” skierowany głównie do dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w jego ramach odbywały się warsztaty teatralne z aktorami, oraz wyjazdy do Teatrów i wycieczka rekreacyjna do Ustronia, gdzie został przeprowadzony test profilaktyczny sprawdzający wiedzę o istniejących zagrożeniach, zwycięzca uzyskał tytuł „**Młodego Profilaktyka**”. Projekt zakończyła konferencja podsumowująca przeprowadzone działania, natomiast efektem końcowym projektu było utworzenie Młodzieżowego Centrum Aktywności Twórczej w pomieszczeniu Domu Kultury w Czańcu, którego adaptacja została sfinansowana w całości w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Młodzieżowe Centrum w swoich założeniach ma pięć kierunków działań tj: rozwijanie i promowanie twórczości młodzieży gminy Porąbka, organizowanie kameralnych wydarzeń kulturalnych, wyrównywanie szans edukacyjnych, profilaktykę, nawiązywanie współpracy z innymi nieformalnymi grupami młodzieżowymi z kraju i za granicą. Tak więc trzeba stwierdzić, że jeśli chodzi o tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do trzeźwego i zdrowego stylu życia, staramy się wciąż poszerzać ofertę proponowanych zajęć i wdrażać w życie nowe pomysły, wykorzystując w tym celu możliwie dostępne środki, oraz współpracując z wieloma instytucjami i osobami, którym leży na sercu nasze wspólne dobro, nasza mała ojczyzna i ludzie którzy tu mieszkają.

Rynek Napojów Alkoholowych

W 2009r., członkowie GKRPA przeprowadzili na podstawie Upoważnienia Wójta Gminy Porąbka **10** kontroli punktów sprzedaży alkoholu na terenie Gminy Porąbka, pod kątem przestrzegania zasad zawartych w zezwoleniu na sprzedaż alkoholu. Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej kontrolujący ma obowiązek poinformować przedsiębiorcę o terminie kontroli, dlatego procedura ta sprowadza się do instruktażu na temat przestrzegania przepisów dotyczących sprzedaży alkoholu zawartych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a także dostarczeniu sprzedawcom materiałów edukacyjnych. Wśród najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości można wymienić brak wywieszek informujących o szkodliwości alkoholu, oraz zakazu sprzedaży alkoholu i papierosów osobom nieletnim.

W czerwcu 2009r., zorganizowano szkolenie z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych przeprowadzone przez specjalistów z Małopolskiego Centrum Profilaktyki w Krakowie z którego skorzystało **17** sprzedawców na **50** sklepów ze sprzedażą napojów alkoholowych znajdujących się na terenie gminy Porąbka. W ramach działań prowadzonych przez funkcjonariuszy policji KP Kobiernice, zatrzymano **25** nietrzeźwych kierowców, przeprowadzono

12 interwencji w związku z zakłócaniem porządku publicznego w najbliższej okolicy punktu sprzedaży alkoholu. Ukarano mandatami **41** osób, które łamały zakaz spożywania alkoholu w najbliższej okolicy punktu sprzedaży, oraz **3** sprzedawców za łamanie zasad sprzedaży alkoholu. Natomiast właściciela sklepów w których sprzedawcy otrzymali mandat, wezwano na rozmowę do biura GKRPA.

W roku 2009 wydano **15** postanowień na sprzedaż alkoholu, dotyczących ich lokalizacji oraz limitu zawartego w uchwale Rady Gminy Nr II/20/2002 z dn.05.12.2002.

Członkowie komisji w trakcie roku uczestniczyli w konferencjach i szkoleniach. Gmina Porąbka w roku 2009r. tak jak w latach poprzednich współpracowała z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie, między innymi wzięła udział w Ogólnopolskiej Kampanii **„ Sprawdź czy Twoje picie jest bezpieczne”**, poprzez dystrybucję materiałów edukacyjnych na terenie gminy(ulotki, plakaty, broszury skierowane do osób dorosłych), które trafiły do urzędów, ośrodków zdrowia i domów kultury. Ze względu na prowadzone działania na rzecz profilaktyki i niwelowania skutków uzależnień nasza gmina w 2009 została kolejny raz zaproszona do udziału w **Ogólnopolskiej Konferencji Sieci Gmin Wiodących**.

Przygotowała Pełnomocnik ds. Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Elżbieta Zakrzewska